

***Een pensioenhervorming in het teken van
defined ambition ?***

Frank Vandenbroucke

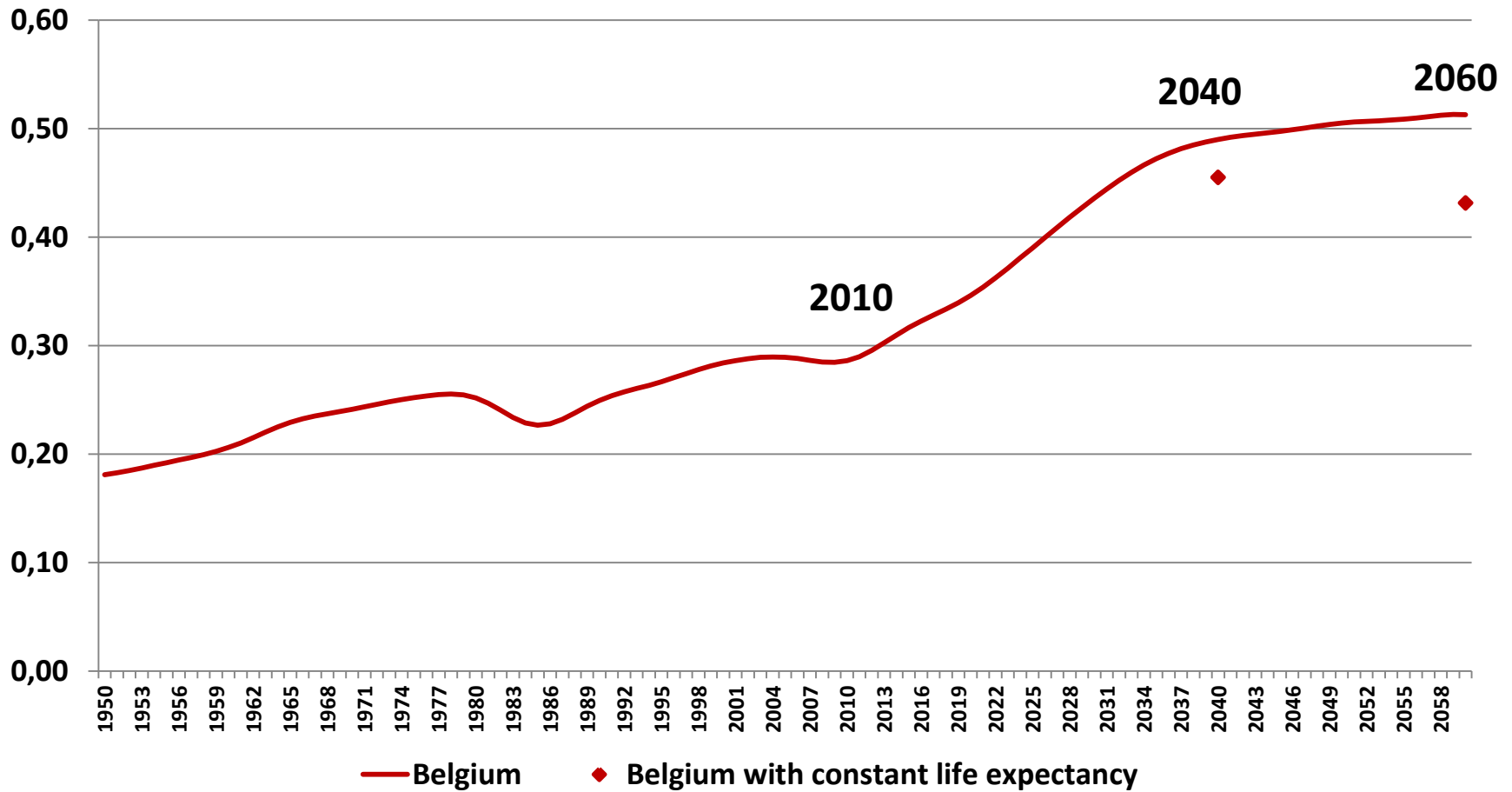
Jaarevent Alumni & Friends, Actuarium Leuven

28 september 2015

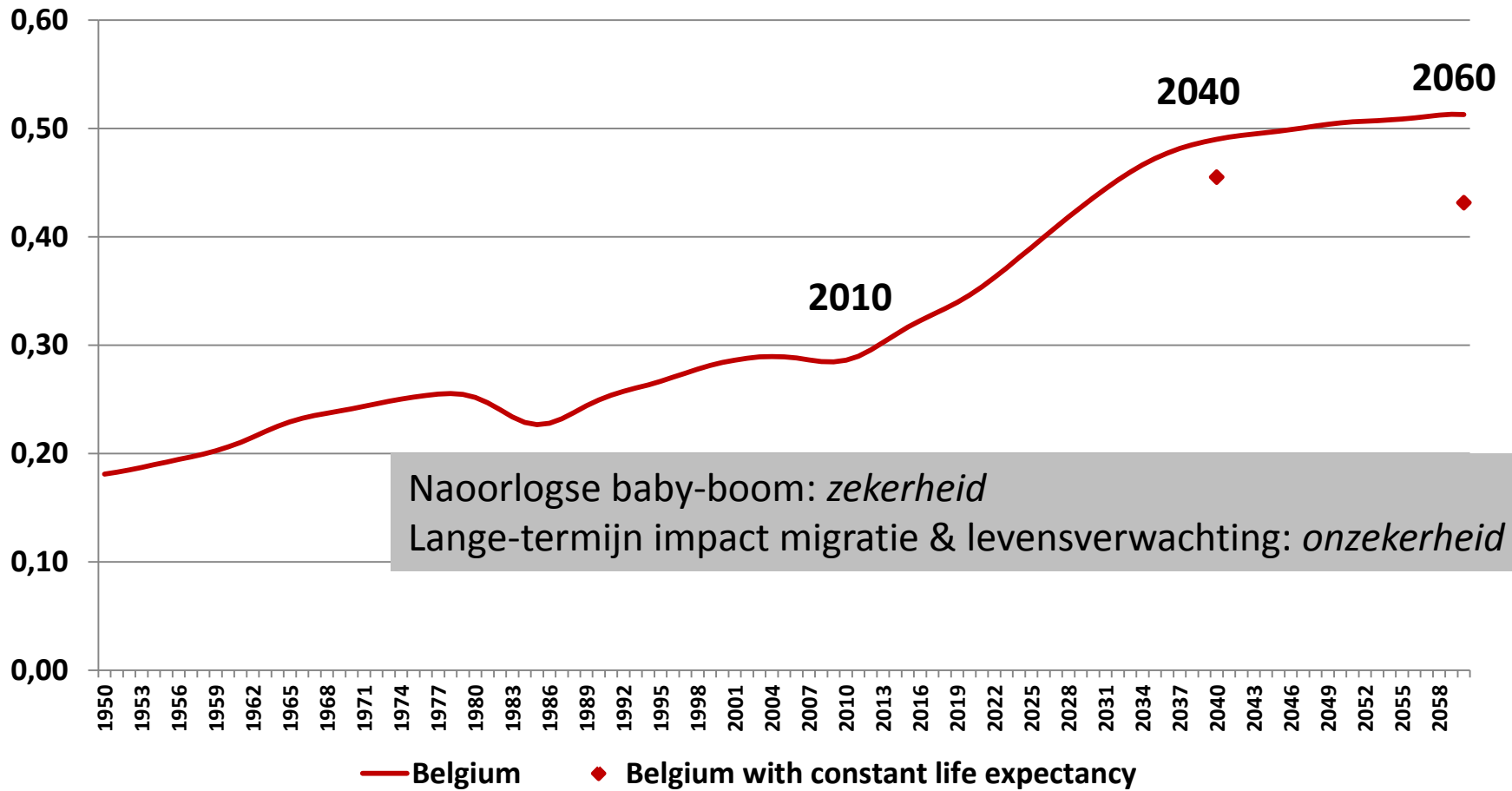
Documentatie

- European Commission, *The 2015 Ageing Report*, European Economy 3/2015
- Twee rapporten van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 (www.pensioen2040.belgie.be)
 - Rapport van juni 2014: Een sterk en betrouwbaar sociaal contract (*voor wie weinig tijd heeft: zie aparte Synthese op de website*)
 - Rapport van april 2015: Zware beroepen, deeltijds pensioen en eerlijke flexibiliteit in het pensioensysteem (*voor wie weinig tijd heeft: zie 'Motivering en Samenvatting', pp. 5-8*)

Demografische ouderen-afhankelijkheid, België [65+]/[20-64]

Demografische ouderen-afhankelijkheid, België [65+]/[20-64]

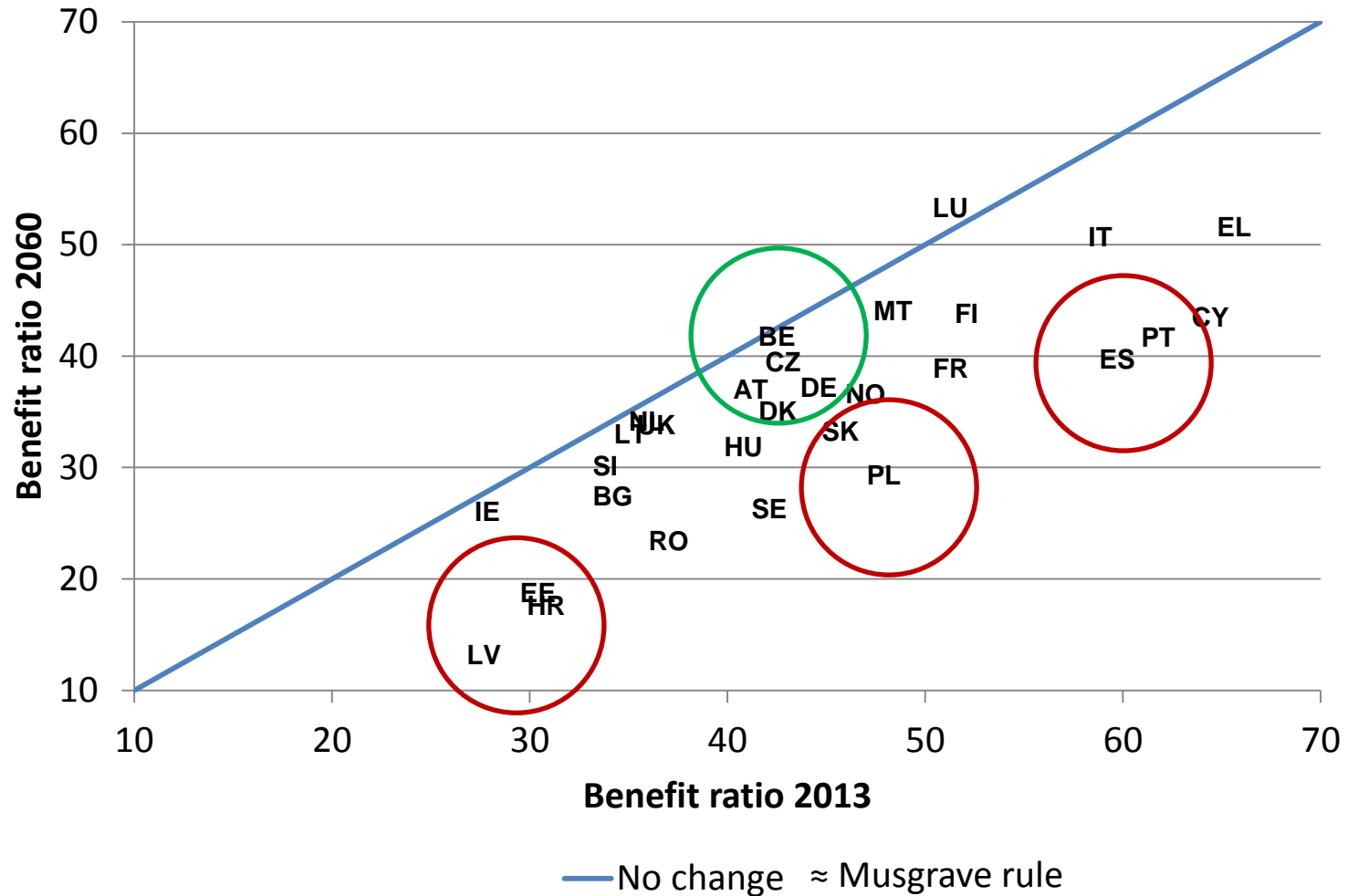

Intergenerationele risicospreiding: het maatschappelijke contract

- Pensioenen = onzekerheid beheren
 - Door aanpassingsmechanismen *in* het pensioensysteem
 - EU Commissie: door parameters van pensioenstelsels te koppelen aan levensverwachting (bv. leeftijds- en loopbaaneisen)

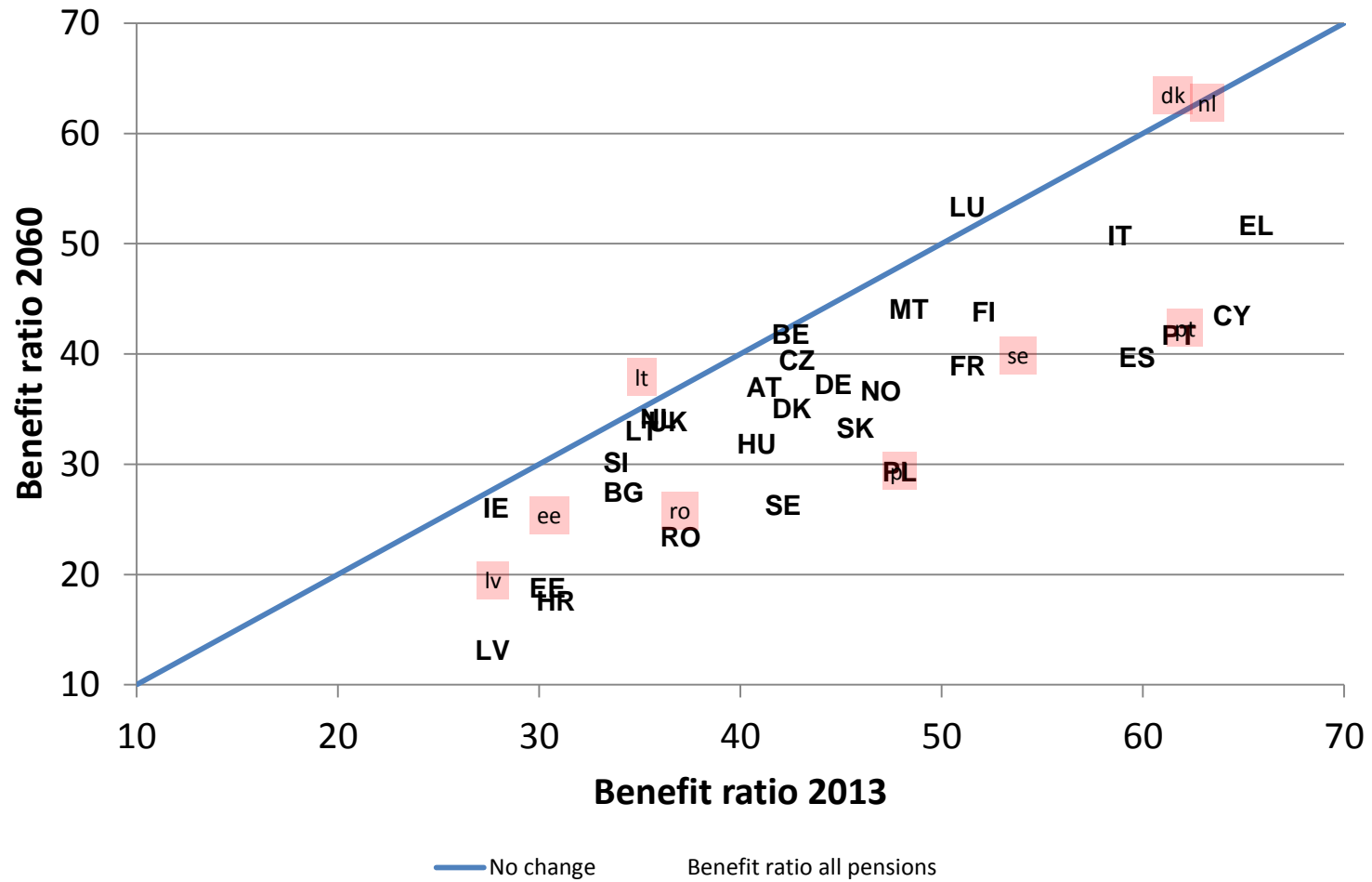
	Defined benefit	Defined contribution	Musgrave rule
Fixeer...	Pensioen	Bijdrage %	(net) pension benefit ratio
Economisch risico	Risico voor actieven	Gedeeld risico	Gedeeld risico
Demografisch risico	Risico voor actieven	Risico voor gepensioneerden	Gedeeld risico

Change in public pension benefit ratios, 2013 to 2060

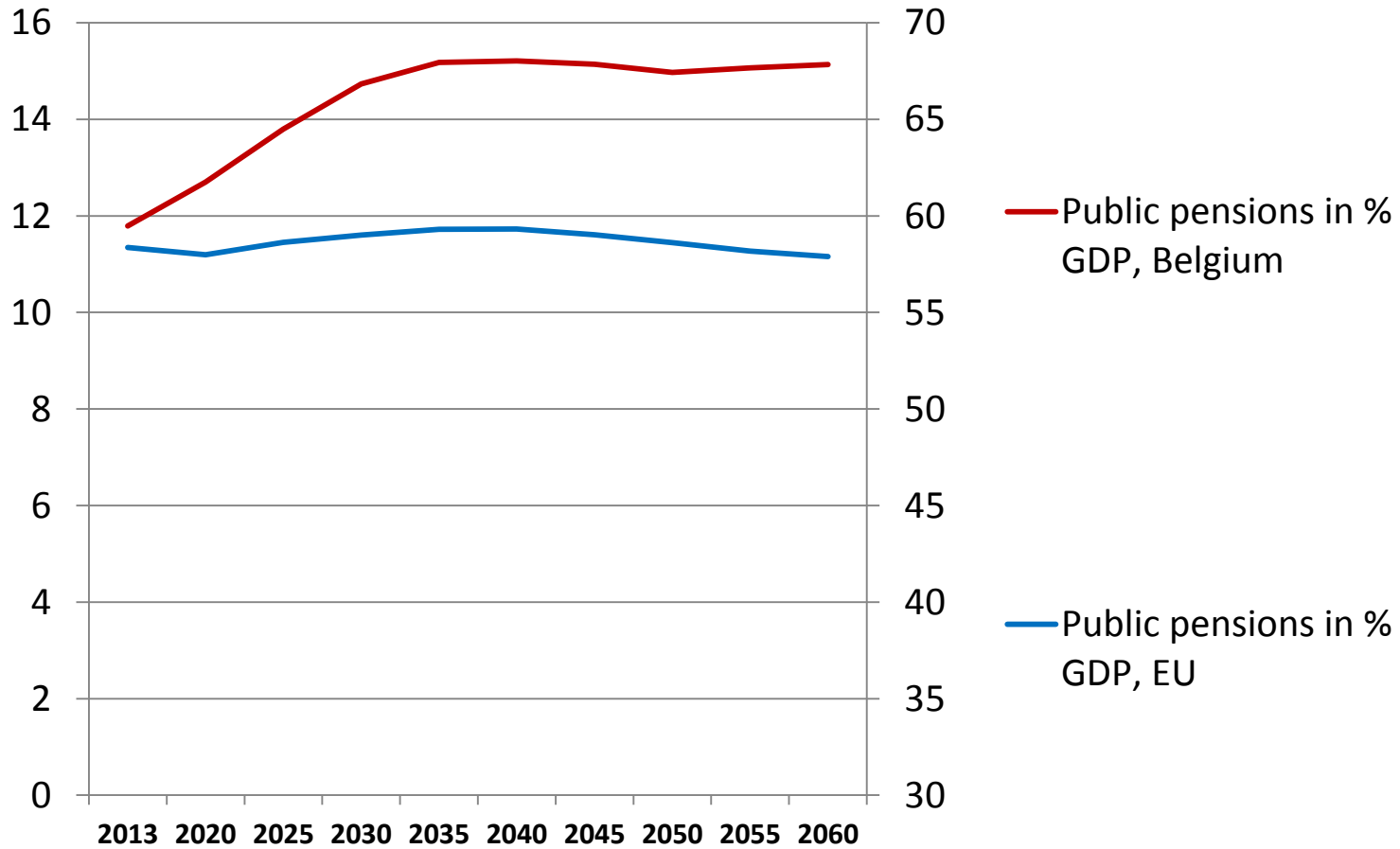

Public pension benefit ratio = gemiddeld wettelijk pensioen/gemiddeld loon

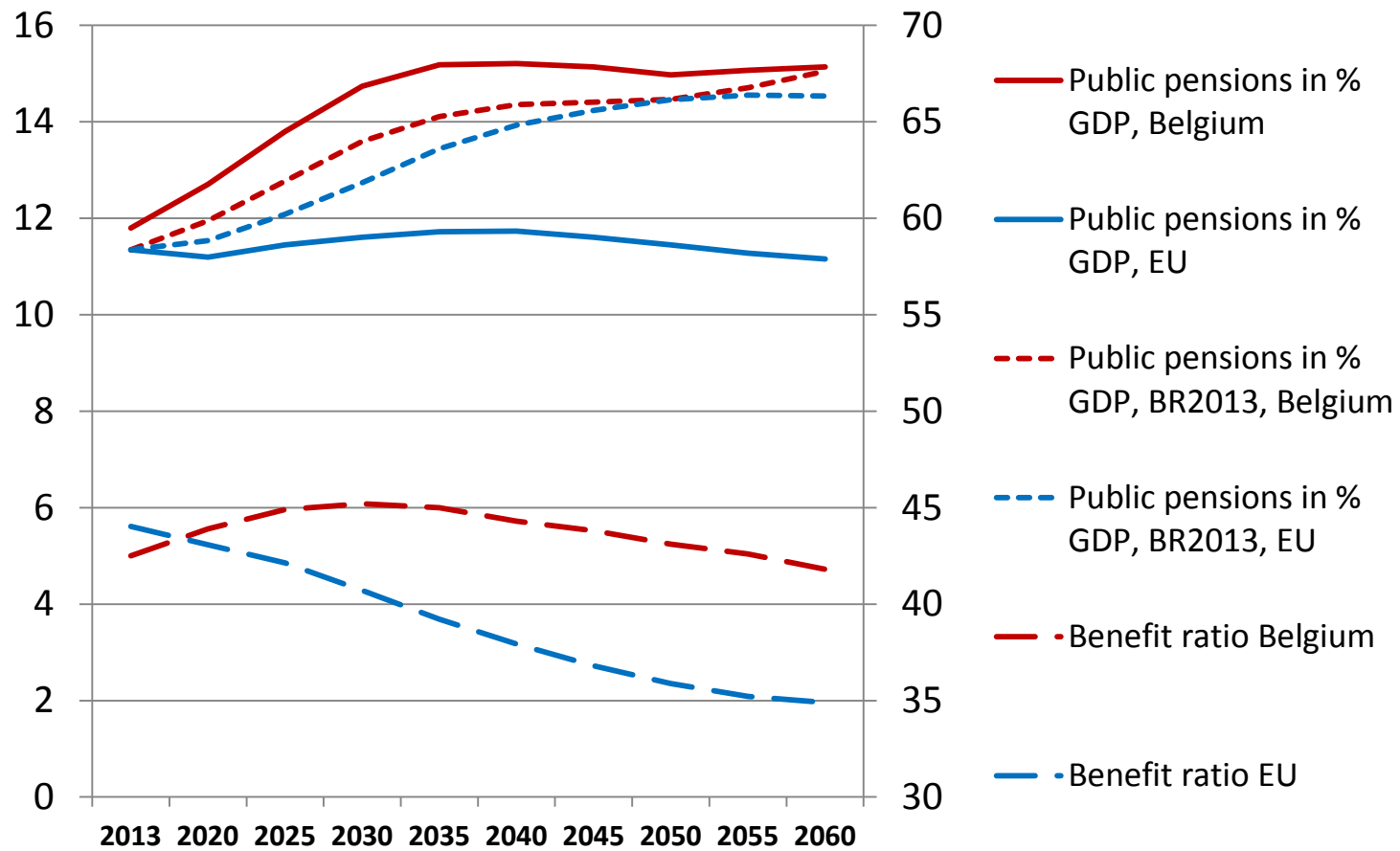
Change in pension benefit ratios, including private pensions

België en EU vergeleken: pensioenuitgaven (voorsp. 2014)

België en EU vergeleken: pensioenuitgaven + benefit ratio

Rapport Pensioencommissie (juni 2014): nieuwe zekerheid dankzij grondige hervormingen

- Als sociale verzekering vormt het pensioensysteem een sociaal contract dat **houvast** moet bieden voor iedereen, jongeren zowel als ouderen, actieven zowel als gepensioneerden.
- Bij **ongewijzigd beleid** is het pensioensysteem financieel niet houdbaar, strookt het niet meer met evoluties in de samenleving en rijzen er problemen inzake sociale kwaliteit.
- Louter de parameters van het bestaande systeem wijzigen, **volstaat niet**.
- De Commissie pleit daarom voor een **grondige hervorming**.

Structurele hervormingen

- Geen **integratie** van de drie stelsels (werknemers, ambtenaren, zelfstandigen), wel **gemeenschappelijke principes**.
- Uitbouw via een **puntensysteem**: geen doel op zich, maar een middel om het pensioensysteem begrijpelijk te maken.

Puntensysteem

- Pensioen = (aantal punten) x (waarde van het punt) x (actuariële correctie) x (welvaartsvastheid)

Puntensysteem

- Pensioen = (**aantal** punten) x (**waarde** van het punt) x (**actuariële correctie**) x (**welvaartsvastheid**)
- **Aantal** punten \leq loopbaan
 - Gemiddeld inkomen van werknemers = 1 punt
 - Minimum
 - Gelijkgestelde periodes
 - Verhogingen

=> Principe van herwaardering (inkomens, plafonds)

Puntensysteem

- Pensioen = (**aantal** punten) x (**waarde** van het punt) x (**actuariële correctie**) x (**welvaartsvastheid**)
- **Aantal** punten \leq loopbaan
- **Waarde** van het punt in het jaar T
 $\approx f(\text{gemiddelde inkomens van de actieven in T})$

**Vereenvoudigde formule: pensioen van Marcel (m),
wanneer hij op pensioen gaat (T); geen act. corr.**

- $(pensioen)_{Tm} = (som\ verworven\ punten)_{Tm} \times (waarde\ punt)_T$
- $(verworven\ punten)_{tm} = \frac{(bruto\ loon)_{tm}}{(gemiddelde\ bruto\ loon\ alle\ werknemers)_t}$
- $(waarde\ punt)_T = \delta \times \frac{(gemiddelde\ bruto\ loon\ alle\ werknemers)_T}{(som\ verworven\ punten)_{T}^{REF}}$
- *Theoretisch referentiepensioen na theoretische referentieloopbaan*
 $(pensioen)_{T}^{REF} = \delta \times (gemiddelde\ bruto\ loon\ alle\ werknemers)_T$

Vergelijking met de huidige formule

Marcel (M) heeft een volledige loopbaan; geen actuariële correctie

- $0,6 \times \frac{1}{45} \times \sum_{i=1970}^{2014} \left[(\text{nominaal bruto loon } M)_i \times \frac{\text{prijsindex}_{2015}}{\text{prijsindex}_i} \right]$
- $\delta \times \frac{1}{45} \times \sum_{i=1970}^{2014} \left[(\text{nominaal bruto loon } M)_i \times \frac{(\text{gemiddeld bruto loon})_{2015}}{(\text{gemiddeld bruto loon})_i} \right]$
- $\delta \times \frac{1}{45} \left[\sum_{i=1970}^{2014} \frac{(\text{nominaal bruto loon } M)_i}{(\text{gemiddeld bruto loon})_i} \right] \times (\text{gemiddeld bruto loon})_{2015}$
- $\left\{ \sum_{i=1970}^{2014} (\text{punten verworven door } M)_i \right\} \times \left\{ \delta \times \frac{1}{45} \times (\text{gemiddeld br. loon})_{2015} \right\}$
- $\left\{ \sum_{i=1970}^{2014} (\text{punten verworven door } M)_i \right\} \times \{ \text{waarde van punt in 2015} \}$

Puntensysteem

- Pensioen = (**aantal** punten) x (**waarde** van het punt) x (**actuariële correctie**) x (**welvaartsvastheid**)
- Aantal punten \leq loopbaan
- Waarde van het punt in het jaar T
 $\approx f(\text{gemiddelde inkomens van de actieven in T})$
- **Actuariële correcties:** in functie van loopbaan

Puntensysteem

- Pensioen = (**aantal** punten) x (**waarde** van het punt) x (**actuariële correctie**) x (**welvaartsvastheid**)
- Aantal punten \leq loopbaan
- Waarde van het punt in het jaar T
 $\approx f(\text{gemiddelde inkomens van de actieven in T})$
- Actuariële correcties
- **Koppeling aan de evolutie van de welvaart**

Doelstellingen

- De gemiddelde **verhouding tussen de inkomens van de gepensioneerden en de inkomens van de actieven** moet zich binnen een wenselijke bandbreedte situeren (“noch *defined benefit*, noch *defined contribution*, maar *defined ambition*”)
- Ook de **bijdragen op de arbeidsinkomens** moeten binnen een bepaalde bandbreedte blijven.

=>

- Loopbanen verlengen
- Financiering op andere basis dan arbeidsinkomens (o.m. factor vermogen)
- **Vooraf vastgelegde spelregels** verzekeren dat de doelstellingen van het pensioensysteem behaald worden en dat het financieel evenwicht in stand wordt gehouden, met een rechtvaardige spreiding van de inspanningen die daarvoor nodig zijn.

Tweede pijler

- Veralgemening in interprofessioneel overleg
- Vervroegde uittrede
- Transparantie
- Europese waarborgregeling
- Fiscaliteit
- Minimumrendementsgarantie
- Zelfstandigen als natuurlijke persoon

Strategie voor de transitie

- Geruime tijd op voorhand wordt op voorwaardelijke wijze omschreven wat de loopbaan- en leeftijdseisen zijn vanaf 2030, zodat mensen weten waar ze zich eventueel aan mogen verwachten;
- deze loopbaan- en leeftijdseisen worden tussen 2025 en 2030 vergeleken met een toepassing van de voorziene endogene aanpassingsmechanismen, op basis van de beschikbare demografische en economische gegevens;
- op die basis wordt tussen 2025 en 2030 een definitieve beslissing genomen;
- daarna nemen endogene en in de mate van het mogelijk automatische aanpassingsmechanismen over.

Evenwichtige en rechtvaardige combinatie

- Naast een **evenwichtige** en **rechtvaardige combinatie** van **hervormingen** om de stijging van de pensioenuitgaven te beheersen en **bijkomende financiering** die andere bronnen aanspreekt dan arbeidsinkomens, vormt een **hogere werkzaamheid** de sleutel tot succes.
- Pensioenbeleid en werkgelegenheidsbeleid vullen elkaar niet alleen aan, ze zijn **afhankelijk van elkaar**: het succes van het ene bepaalt het succes van het andere. Een krachtig en vernieuwend werkgelegenheidsbeleid is dus vereist.

Aanvullend advies april 2015: een coherente hervorming is nodig

